

DOI 10.26886/2520-7474.1(45)2021.6

UDC: 37.091.3:78(075)8

**FORMATION OF INTERPRETATION COMPETENCE OF FUTURE
TEACHERS OF CHOREOGRAPHY**

(diagnostic and ascertaining stage of experiment)

S. Tverdohlib, Postgraduate student

<http://orcid.org/0000-0002-3750-6553>

e-mail: grey.art91@gmail.com

Centralukrainian Volodymyr Vinnichenko State Pedagogical University,
Ukraine, Kropyvnytskyi

The article presents the diagnostic and ascertaining stage of the experiment (2017–2018), which aimed to determine the self-esteem of future teachers of choreography in relation to the formation of the phenomenon of interpretive competence and awareness of the relevance of its formation; research and analysis of the main methodological paradigms of formation of interpretive competence of future teachers of choreography; division of students into experimental and control groups; diagnosis of the formation of interpretive competence on the basis of appropriate methods.

The process of diagnosing the formation of interpretive competence involves the analysis of the state of formation of the studied phenomenon by motivational-value, cognitive, operational-activity and creative-improvisational criteria.

Keywords: interpretive competence, choreography teachers, diagnostic and ascertaining stage of the experiment.

аспірант, Твердохліб С. С. Формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії (діагностико-констатувальний етап експерименту) / Центральноукраїнський

державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Україна, Кропивницький.

У статті презентовано діагностико-констатувальний етап експерименту (2017–2018 рр.), який мав на меті визначення самооцінки майбутніх учителів хореографії стосовно сформованості феномену інтерпретаційної компетентності та усвідомлення актуальності її формування; дослідження та аналіз основних методологічних парадигм формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії; розподіл студентів на експериментальну та контрольну групи; діагностику сформованості інтерпретаційної компетентності на основі відповідних методик.

Процес діагностики сформованості інтерпретаційної компетентності передбачає аналіз стану сформованості досліджуваного феномена за мотиваційно-ціннісним, когнітивним, операційно-діяльним та творчо-імпровізаційним критеріями.

Ключові слова: інтерпретаційна компетентність, вчителі хореографії, діагностико-констатувальний етап експерименту.

Вступ. Одним із основних чинників, що визначають сучасні підходи до освіти є підвищення можливостей до навчальної та творчої мобільності, модернізації підходів до навчання, зростання інтересу до художньо-естетичного виховання засобами різних видів мистецтва. Ці фактори визначають актуальність розробки проблеми формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки.

Системний аналіз наукової літератури доводить, що готовність до організації художньо-інтерпретаційної діяльності вчителя досліджено вітчизняними науковцями. О. О. Матвеєва інтерпретаційну

компетентність розглядає як комплексну інтегративну якість, що формується у процесі фахової підготовки, і являється компонентом спеціалізовано-професійної компетентності [2]. І. Є. Молостова тлумачить поняття інтерпретаційної компетентності як «особистісну інтеграцію сукупності професійно-значущих знань, варіантів діяльності, певних відношень із залученням зовнішніх ресурсів, що виражається в готовності на їх основі трактувати концепти, відношення і цінності в продуктах музичної творчості» [3, с. 29].

Для нашого дослідження особливого значення набуває поняття «інтерпретаційної компетентності» саме у вихорі мистецтва хореографії, коли танець поєднує у собі музику, драматургію, пластику тіла та вікові традиції. Таким чином, митець, створюючи певний образ чи композицію, користується міжвидовими зв'язками мистецтва, можливо проектує на сценічний простір певну драматургічну концепцію, взяту з площини літератури, або ж трансформує її безпосередньо із музичного твору, передаючи думки композитора, чи проектує історичні події, звичаї, обряди, народні традиції.

У контексті предметного поля нашого дослідження доцільно зосередити увагу на інших ключових дефініціях. Так, тлумачення поняття «педагогічний експеримент» можна зустріти у дослідженнях багатьох вітчизняних вчених. С. Гончаренко зазначає, що педагогічний експеримент – «це науково поставлений досвід у галузі навчальної чи виховної роботи, спостереження досліджуваного педагогічного явища в спеціально створених і контрольованих дослідником умовах» [1, с. 112]; на думку С. Сисоєвої – «це комплекс методів наукового дослідження, що забезпечують науково-об'єктивну та доказову перевірку правильності обґрунтованої на початку дослідження гіпотези, яка дозволяє глибше перевірити ефективність нововведень в освітньому процесі, порівняти значення різних факторів у структурі

педагогічного процесу й обрати найбільш оптимальні для відповідної ситуації» [4, с. 122–123]; В. Міжеріков та П. Підкасистий вважають, що це «один із методів наукового пізнання, під час якого під постійним контролем ученого в спеціально створених або природних умовах досліджуються педагогічні явища і факти, аналізуються фактори впливу на навчальну діяльність, визначаються найефективніші шляхи досягнення педагогічних цілей» [5, с. 428–429].

Таким чином, аналіз джерельної бази свідчить про важливість педагогічного експерименту в формуванні інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії, і недостатню розробленість цільної системи художньо-естетичного виховання засобами хореографічного мистецтва.

Формулювання мети та завдань дослідження. Метою проведення педагогічного експерименту була перевірка гіпотези: рівень сформованості інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії буде підвищено, якщо у процесі фахової підготовки буде використовуватися структурно-функціональна модель, що охоплює розроблену педагогічну концепцію з орієнтацією на актуалізацію фахового потенціалу майбутніх учителів хореографії, інтеграцію різних видів мистецтв у процесі фахової підготовки, спрямованістю сценічно-виконавської та художньо-творчої діяльності у процесі навчально-виховної роботи.

Основними завданнями педагогічного експерименту вважається: визначення структурних компонентів фахової підготовки майбутніх учителів хореографії, що впливають на формування інтерпретаційної компетентності; якісний та кількісний аналіз результатів педагогічного експерименту.

Виклад основного матеріалу статті. Перевагами використання методу педагогічного експерименту виступають його наступні

функціональні особливості, а саме: виявлення конструктивних чинників та зв'язків у методологічній системі формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії на основі включення принципово нових компонентів, що уможлиблює поглиблений аналіз синтезу методів, факторів, умов та результатів педагогічних впливів; систематичне створення необхідних педагогічних умов формування інтерпретаційної компетентності на основі варіювання когнітивними константами професійної хореографічно-педагогічної освіти та впровадження інноваційних методів, а також інтерактивних технологій навчання, що уможлиблює підтвердження чи спростування гіпотези дослідження; якісний та кількісний аналіз змін показників та критеріїв формування зазначеного педагогічного феномену на основі обробки зареєстрованих даних.

Встановлення достовірності ефективності запропонованої концепції формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії має на меті проведення експерименту порівняльного характеру, який проводився на базі Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Криворізького державного педагогічного університету. На цій основі нами було сформовано дві вибірки студентів, а саме експериментальну групу (ЕГ), фахова підготовка якої була зорієнтована на основні методологічні засади запропонованої концепції, та контрольну (КГ), респонденти якої брали участь у освітньому процесі за стандартною програмою підготовки. ЕГ та КГ були сформовані у відповідності до засад перебігу навчального процесу у вищому педагогічному навчальному закладі, а їх кількісний склад обґрунтований численністю

студентів (галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності: 024 Хореографія) академічних груп II, III та IV років навчання і перевірений методами математичної статистики. Таким чином, кількісний склад експериментальної групи майбутніх учителів хореографії визначався 91-ю особою, а контрольної групи – 92-ма особами. Загальна кількість респондентів склала 183 особи.

У процесі виявлення рівня сформованості інтерпретаційної компетентності на діагностико-констатувальному етапі експерименту майбутні учителі хореографії залучалися до таких форм роботи, як: анкетування, опитування, зрізи знань, контрольні роботи, лабораторні та практичні завдання, самостійна робота, екзамен.

Зазначимо, що процес діагностики сформованості інтерпретаційної компетентності передбачав визначення її критеріїв, показників та рівнів сформованості. Таким чином перший зріз знань проводився наприкінці IV семестру з метою аналізу стану сформованості **мотиваційно-ціннісного критерію**.

Зі статистичного аналізу можна зробити висновки про часткову сформованість мотиваційно-ціннісного критерію більшості майбутніх учителів хореографії як у ЕГ так і КГ, що обумовлено початком навчання у вищому педагогічному навчальному закладі. З приводу незначної різниці між вибірками необхідно зауважити, що процес фахової підготовки до моменту проведення першого зрізу проводився за стандартними технологіями і не мав принципово важливих відмінностей між вибірками. Встановлено, що найменш сформованим у відсотковому співвідношенні виявився показник високої сформованості інтересів до розробки та реалізації інтерпретаційних концепцій, 6,5% у ЕГ та 6,4% у КГ. До середнього рівня сформованості переважно відносяться показники потреби у інтерпретаційній діяльності та усвідомлення мотивів фахової підготовки.

У результаті порівняльного аналізу діагностики ЕГ та КГ ми дійшли до висновку, що зорієнтованість майбутніх учителів хореографії на свідомому та системному засвоєнні знань позитивно впливає на їхні інтерпретаційні здібності, а їх актуалізація у процесі моделювання проблемних завдань фахової діяльності визначає здатність майбутніх учителів до свідомого навчання та самостійного пошуку нових знань. Таким чином, другий зріз проводився з метою аналізу стану сформованості **когнітивного критерію**.

Для виявлення показника сформованості *фахових знань* майбутніх учителів хореографії було проведено контрольну роботу з дисципліни «Мистецтво балетмейстера», що уможливило проаналізувати набуті студентами професійні знання.

Для аналізу *психолого-педагогічних знань* майбутніх учителів хореографії були проведені опитування, у результаті яких було виявлено рівень сформованості знань із дисциплін «Психологія», «Історія педагогіки» та «Педагогіка».

Методом аналізу *методичних знань* було визначено лабораторне заняття із предмету «Теорія та методика роботи із самодіяльним хореографічним колективом». Студентам надавалися завдання із самостійної підготовки частини хореографічного екзерсису, котрі перевірялися у процесі моделювання уроку хореографії.

Виходячи з вищезазначеного варто наголосити, що за показником когнітивних знань різниця між ЕГ та КГ незначна і у відсотковому співвідношенні переважає середній та низький рівень сформованості. Необхідно звернути увагу, що як у експериментальній так і у контрольній групах всього 4.3 % та 9.7 % мають високий рівень сформованості показнику фахових знань. Таке співвідношення обумовлено початковим етапом формування інтерпретаційної компетентності у процесі фахової підготовки.

У відповідності до запропонованої структури інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії **операційно-діяльнісний критерій** включає показники професійних вмінь та навичок, оволодіння методами самостійної інтерпретаційної діяльності. За такого підходу для визначення кожного з показників даного критерію необхідним було виокремлення доцільних методик визначення рівня їхньої сформованості.

У такому тлі, для визначення сформованості *показника професійних вмінь та навичок* проведено анкетування. В апріорі враховувалися лише відповіді на окремі питання, зокрема повна і розгорнута відповідь на питання 2, 3, 5, 7, 9, 10 оцінювалася у 3 бали, достатня – у 2 бали, а не коректна відповідь або ж її відсутність – у 1 бал. Варто зазначити, що студенти затруднялися відповісти на таке запитання, як «Визначте доцільні алгоритми постановчої діяльності з дитячим хореографічним колективом молодшого шкільного віку». Переважна більшість респондентів, а саме 47 осіб (51,6 %) дали достатню відповідь на запитання, 32 особи (35,1 %) – не коректну або ж взагалі не дали відповідь і лише 12 (13,1 %) осіб змогли повноцінно відповісти на запитання.

Доречно зазначити, що для визначення *показника сформованості оволодіння методами самостійної інтерпретаційної діяльності* студенти виконували лабораторне завдання із предмета «Мистецтво балетмейстера», яке полягало у постановці хореографічного етюду. В першу чергу нами оцінювалися практичні хореографічні знання, уміння і навички при постановці хореографічних композицій і втілення хореографічних ідей. Максимальна кількість балів, котру могли набрати студенти дорівнювала 10, а мінімальна – 1. Зазначимо, що більшість респондентів впоралася із завданням на

достатньому рівні, що визначає базову сформованість здатності до самостійної інтерпретаційної діяльності.

Сформованість показника *досвіду інтерпретаційної діяльності* визначалася за допомогою бесіди на тему: «Доцільність використання прийомів та методів інтерпретаційної діяльності у процесі постановки хореографічної композиції».

Для визначення рівня сформованості *творчо-імпровізаційного критерію* інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії респондентам було запропоновано екзаменаційну роботу із предмета «Мистецтво балетмейстера». Студентам надавалося завдання із постановки хореографічної композиції на довільну тематику. Зазначимо, що у відповідності до специфіки розробленої структури компонентного складу інтерпретаційної компетентності робота поділялася на три етапи. За такого підходу перший етап мав на меті розробку драматургічної наповненості та тематики композиції, що визначило рівень сформованості *показника творчого потенціалу* майбутніх учителів хореографії.

Визначення показника *сформованості інтерпретаційних здібностей* відбувалося на етапі практичного втілення хореографічного задуму. На даному етапі бралася до уваги уміння презентувати хореографічний матеріал, створювати композицію відповідно до основних законів малюнку танцю та втілювати хореографічний образ за допомогою танцювальної лексики.

На заключному етапі екзаменаційної роботи було проведено аналіз хореографічних творів, проаналізовано доцільність використання методів творчої діяльності, узагальнено гармонію поєднання творчої ідеї із запропонованим музичним супроводом, тематикою композиції, драматургічною складовою, прийомами роботи із хореографічним колективом. Все це уможливило проаналізувати

рівень сформованості *показника готовності до постанововчої діяльності*.

Результатом проведення діагностико-констатувального етапу експерименту стало: створення структурно-функціональної моделі формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки; визначення педагогічних умов формування інтерпретаційної компетентності; сформовано завдання формувального етапу експерименту; доповнено та удосконалено зміст таких навчальних дисциплін, як: «Мистецтво балетмейстера», «Теорія та методика роботи з самодіяльним хореографічним колективом», «Ансамбль».

Висновки. Виходячи із зазначеного варто зробити висновки про часткову сформованість мотиваційно-ціннісного критерію більшості майбутніх учителів хореографії як у ЕГ так і КГ, що обумовлено початком навчання у вищому педагогічному навчальному закладі. Зі статистичного аналізу можна зробити висновок про часткову сформованість мотиваційно-ціннісного критерію у більшості майбутніх учителів хореографії як у ЕГ так і КГ, що обумовлено початком навчання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Переважній більшості студентів притаманний низький та середній рівень сформованості фахових, психолого-педагогічних та методичних знань є абсолютно очікуваним, а результат розвитку когнітивного критерію можна спостерігати лише протягом останніх років фахової підготовки у вищому педагогічному навчальному закладі. Зазначимо, що у результаті проведеної діагностики переважній більшості майбутніх учителів хореографії притаманний середній та низький рівень сформованості операційно-діяльнісного критерію. Така тенденція обумовлена початковим етапом формування інтерпретаційної компетентності та відображає логічно очікувані

процеси фахової підготовки студентів. У результаті статистичних обчислень домінує низький рівень сформованості творчо-імпровізаційного критерію, а саме 54,94 % у ЕГ та 52,17 % у КГ. Такі результати є достатньо очікуваними, адже здатність майбутніх учителів до постановчої діяльності складається із низки компонентів, що формуються засобом систематичної та послідовної підготовки протягом усього періоду навчання у закладі вищої освіти.

Література:

1. Гончаренко С. У. (2008). Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця. ДОВ Вінниця,. 278 с.
2. Матвєєва О. О. (2017). Педагогічна діагностика як засіб визначення результатів освітньої діяльності студентів факультетів мистецтв університетів. О. О. Матвєєва. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. Вип. 22(1). С. 73–79.
3. Молостова І. Є. (2016). Реалізація художественно-інтерпретаційного підходу в процесі преподавання музикально-теоретических дисциплін. Єкатеренбург. 223 с.
4. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. (2013). Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне. Волинські обереги. 360 с.
5. Словарь-справочник по педагогике. (2004). авт.-сост. В. А. Мижериков; под общ. ред. П. И. Пидкасистого. М. ТЦ Сфера. 448 с.

References:

1. Goncharenko, S. V. (2008). Pedagogichni doslidzhennya: Metodolohichni porady molodym naukovtsyam. Kiev.
2. Matveeva, O. O. (2017). Pedagogichna diahnostyka yak zasib vyznachennya rezul'tativ osvith'oyi diyal'nosti studentiv fakul'tetiv mystetstv universytetiv. Kiev.

3. Molostova, I. E. (2016). Realizatsiya khudozhestvenno-interpretatsionnogo podkhoda v protsesse prepodavaniya muzykal'no-teoreticheskikh distsiplin. Ekaterinburg.
4. Sisova, S. O., Kristopchuk, T. Є. (2013). Metodolohiya naukovo-pedahohichnykh doslidzhen': pidruchnyk. Rivne.
5. Slovar'-spravochnyk po pedahohyke. (2004). Moscow.

Citation: S. Tverdohlib (2021). FORMATION OF INTERPRETATION COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF CHOREOGRAPHY (diagnostic and ascertaining stage of experiment). Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 1(45). doi: 10.26886/2520-7474.1(45)2021.6

Copyright S. Tverdohlib ©. 2021. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.